

Säkylän kunnanvaltuustolle

SÄKYLÄN KUNNAN TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2024

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on kuntalain mukaan arvioida, ovatko kunnanvaltuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Toimikaudeksi 2021-2025 valittuun Säkylän kunnan tarkastuslautakuntaan kuuluvat puheenjohtajana Timo Puisto, varapuheenjohtajana Laura Välimä sekä jäseninä Kari Haavisto, Sirpa Lahti ja Riitta Mattila. Henkilökohtaiset varajäsenet ovat Riitta Sianoja, Pirjo Kotiranta, Kari Aalto, Kari Madekivi ja Carita Violin.

Kunnan tilintarkastajana on toiminut tilintarkastusyhteisö BDO Audiator Oy vastuullisena tilintarkastajanaan JHT, HT Aino Lepistö

1. TARKASTUSLAUTAKUNNAN TOIMINTA JA KOKOUKSET

- Tarkastuslautakunta on käsitellyt kuntalain edellyttämiä asioita tilivuodelle 2024 erikseen hyväksytyn arviointisuunnitelman ja kokousaikataulun mukaisesti.

Tarkastuslautakunta on pitänyt kuusi tilivuoteen 2024 kohdistunutta kokousta ja kuullut niiden yhteydessä kunnan johtavia viranhaltijoita sekä valtuuston puheenjohtajaa, joilta on saatu selvityksiä kunnan toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta.

Tarkastuslautakunta käsitteli toimintavuoden aikana kokouksissaan kuntalain 84 §:n edellyttämällä tavalla luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden sidonnaisuusilmoitukset ja saattoi ne tiedoksi kunnanvaltuustolle.

2. TOIMINNALLISTEN JA TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

2.1. YLEISTÄ

Toiminnallinen tavoite on kunnanvaltuuston asettama, talousarvioon sisältyvä määrärahan käyttötarkoitusta, palvelujen määrää tai laatua taikka toiminnan kehittämissuuntausta koskeva tavoite. Tavoite on pyrittävä johtamaan tehtävän toiminta-ajatuksesta sekä ilmaisemaan määrää tai laatua osoittavana tunnuslukuna. Se voidaan ilmaista myös sanallisesti - kuitenkin niin, että sen toteutumista voidaan arvioida.

Taloudellisia tavoitteita ovat määrärahat ja tuloarviot. Muita taloudellisia tavoitteita ovat esim. suoritteiden yksikköhinta ja investointihankkeen kustannusarvio.

Kuntalain mukaan tilinpäätökseen sisältyvässä toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys talousarvion poikkeamista ja omana kokonaisuutenaan arvio kunnan ja kuntakonsernin laajuuteen nähden merkittävistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä. Lisäksi toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta.

2.2. YLEISET TALOUDEN TAVOITTEET

Toteumaa verrataan tilikauden aikana muutettuun talousarvioon. Sosiaali- ja terveyspalvelujen siirtyminen hyvinvointialueelle aiheutti isoja muutoksia tuottoihin ja kuluihin sekä myös verotuottoihin ja valtionosuuksiin, joten vuoden 2022 tilinpäätös ei ole vertailukelpoinen vuosiin 2023 ja 2024.

Talousarviossa oli arvioitu, että tilikauden alijäämä tulee olemaan 0,9 milj. euroa. Tilinpäätöksessä tilikauden ylijäämä oli 2,8 milj. euroa. Perusteena paremmalle tulokselle olivat mm. se, että toimintatuotot ylittyivät 0,7 milj. euroa arvioidusta ja toimintakulut alittuivat 2,2 milj. euroa arvioidusta. Lisäksi verotulot ylittyivät 0,6 milj. eurolla.

Kunnan tuloslaskelman mukaiset toimintakulut olivat 22,7 milj. euroa. Toimintakate toteutui 2,9 milj. euroa paremmin kuin oli arvioitu.

Toimintatuotot olivat 9 milj. euroa, mikä on 0,7 milj. euroa enemmän kuin talousarviossa.

Verotuloja kertyi 16,3 milj. euroa ja valtionosuuksia 2,6 milj. euroa. Veroja kertyi 0,6 milj. ja valtionosuuksia 91 372 euroa enemmän kuin talousarvioon oli arvioitu.

Kunnan tilinpäätöksen vuosikate oli 5,2 milj. euroa. Vuosikatteella pystytään kattamaan poistot 2,4 milj. euroa.

Taseeseen kertynyt ylijäämä on 31.12.2024 yhteensä 12,6 milj. euroa.

Kunnan toteutuneet investoinnit vuonna 2024 olivat 2,7 milj. euroa, mikä on 0,2 milj. euroa alle talousarvion. Tilikauden aikana investointeihin myönnettiin lisämäärärahaa 85 000 euroa.

2.3. TOIMINNALLISTEN JA TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN VASTUUALUEITTAN

Tarkastuslautakunnan arvion mukaan vuoden 2024 toimintakertomuksessa on kattavasti esitetty kunnan toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen.

Kunnanvaltuusto on 6.6.2022 vahvistanut kuntastrategian Rohkea ja kestävä Säkyä 2030. Visio 2030

- aloitteellinen, turvallinen ja vastuullinen
- elinkeinoelämää houkuttava, kasvava ja itsenäinen kunta

Talousarvion 2024 mukaan strategiaa tavoiteltavat tulokset 2030 ovat seuraavat:

Erinomainen asukas- ja yrittäjyyskokemus
Kattavat yksityiset ja julkiset palvelut
Houkuttelevin toimintaympäristö yrityksille
Turvallinen ja viihtyisä asuinympäristö
Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö
Luotettava kumppani
Kunnan talouden pysyvä tasapaino
Laajat digitaaliset palvelut
Kriisejäkin kestävä kuntayhteisö
Luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen

Strategian seurannan ja arvioinnin keskeinen väline on vuosittain hyväksyttävät talousarvio ja tilinpäätös.

Tarkastuslautakunta toteaa, että tavoitteiden asetannassa on tapahtunut myönteistä kehitystä, mutta tarkastuslautakunta haluaa edelleen kiinnittää huomiota siihen, että talousarviossa asetettavat toiminnalliset tavoitteet ovat mitattavia, selkeitä ja ymmärrettäviä, jotta ne tarjoavat tietoa päätöksenteon tueksi. Tavoitteisiin tulisi liittää mahdollisuuksien mukaan suoritelmäärät ja/tai niistä johdettavat tunnusluvut taloudellisuuden, tuottavuuden ja vaikuttavuuden näkökulmasta. Palvelujen kehityksen seurannan vuoksi tunnuslukujen vertailu vuosien välillä tulisi olla mahdollista.

Tarkastuslautakunta toteaa eri toimielinten ja vastuualueiden toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta seuraavaa:

Kuntakonserni

Kuntakonserniin kuuluvat tytäryhtiöt Kiinteistö Oy Säkyän Talot ja Pyhäjärvisuudun Jäähalli Oy Säkyä.

Yhtiöille on asetettu kolme tavoitetta: konsernitaseen alijäämä vähenee, konsernin lainakanta pienenee ja palvelujen käyttöaste kasvaa. Lisäksi Jäähallille on annettu ohje, että ainakin toistaiseksi toimintaa laajentavista investoinneista tulee pidättäyä. Kiinteistö Oy Säkyän Talo -yhtiön kehoitetaan edelleen jatkamaan tarkkaa taloudenpitoa.

Kiinteistö Oy Säkyän Talojen osalta tavoitteet eivät toteutuneet: yhtiö teki tappiota 350 873 euroa ja vuokrausaste laski. Lisäksi kunta on myöntänyt yhtiölle pääomallinaa 500 000 euroa, josta on nostettu 200 000 euroa.

Pyhäjärvisuudun Jäähalli Oy Säkyän osalta taloustavoitteet eivät toteutuneet: yhtiön tappio oli 61 863 euroa. Jääajan myynti sen sijaan kasvoi ed. vuodesta noin 400 tuntia.

Tarkastuslautakunta toteaa, että konserniyhtiöiden toiminnan kehittämiseen tulee kiinnittää entistä enemmän huomiota.

Kunnanhallitus

Toiminnalliset tavoitteet ovat pääosin toteutuneet. Tontteja ja asuntoja on hyvin saatavilla, työttömyysaste on Satakunnan toiseksi pienin ja talous on ylijäämäinen ja käyttö-talous tasapainossa.

Hallinnon tehtäväalueen toimintamenot alittuivat 241 852 euroa ja toimintatuotot ylittivät 542 167 euroa. Isot poikkeamat johtuvat talousarviosta unohtuneista eristä.

Ruokapalvelujen tavoite ruoan kotimaisuusaste vähintään 85 %, on toteutunut.

Elinkeinojen kehittämisen tavoitteet ovat pääosin toteutuneet. Kunnassa on tarjolla vapaita tontteja yritysten tarpeisiin. Työpaikkaomavaraisuus pysynyt hyvällä tasolla (2022 lopussa 120,5 %) Yrityskanta on pysynyt vakaana: yrityskanta Q3 680 kpl (2022:684 kpl).

Asukasmäärän laskua ei ole saatu hidastumaan +/- 0 tasolle vaan väkiluku laski 112 hengellä vuodesta 2023. Nettomuutto oli 37 henkeä negatiivinen.

Elinkeinojen kehittämisen tehtäväalueen menot ylittivät 24 787 euroa, tulot ylittivät 1 278 euroa.

Tekninen lautakunta

Kiinteistötoimen tavoitteena oli kiinteistöjen energiatehokkuuden parantaminen, jota toteutettiin mm. valaisimia uusimalla.

Yhdyskuntatekniikan tavoitteena liikenneväylien osalta oli korjausvelan väheneminen vuosittain. Tavoitetta toteutettiin mm. teiden päällystystöillä. Tavoitteena myös katuvalaistusverkoston uusiminen vähitellen vuoteen 2035 mennessä.

Jakeluun toimitettava vesi täytti ministeriön laatuvaatimukset ja jäteveden käsittelyssä ympäristölupaviraston raja-arvoissa pysyttiin jokaisella vuosineljänneksellä.

Pumpatusta puhtaasta vedestä laskutetaan noin 83 % (2023 71 %) ja käsitellystä jätevesimäärästä laskutetaan noin 60 % (2023 61 %). Puhtaan veden osalta suunta näyttää myönteiseltä.

Tarkastuslautakunta pitää edelleen tärkeänä, että vuosittain investoitaisiin vesi- ja viemäriverkostojen saneeraukseen.

Kiinteistötoimen toimintamenot alittuivat talousarviosta 734 071 euroa ja tulot ylittivät 115 460 euroa.

Yhdyskuntatekniikan toimintamenot ylittivät talousarviosta 12 435 euroa. Vesihuoltolaitoksen toimintamenot alittuivat talousarviosta 90 012 euroa ja tulot 98 400 euroa.

Teknisen lautakunnan toimintakate (tulot-menot) parani vuodesta 2023 0,8 milj. euroa.

Etelä-Satakunnan ympäristölautakunta

Rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun tehtäväalueella tuotetaan Euran ja Säkylän kuntien sekä Huittisten kaupungin lakisääteisiä rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun palveluja. Lisäksi myytiin ympäristönsuojelun viranhaltijapalveluja Oripään kunnalle.

Lupa-, ilmoitus- ja valvonta-asioiden käsittelyajat ovat olleet pääosin tavoitteen mukaiset. Aurinko- ja tuulivoimahankkeita koskevat lausunnot työllistivät viranhaltijoita melko paljon vuonna 2024.

Ympäristölautakunnan talousarvion tulot alittuivat 11 433 euroa ja menot alittuivat 17 505 euroa.

Etelä-Satakunnan ympäristöterveyslautakunta

Ympäristöterveydenhuollon toiminta-alueella tuotetaan Euran ja Säkylän kunnille sekä Huittisten, Kokemäen ja Rauman kaupungeille kuuluvat lakisääteiset ympäristöterveydenhuollon palvelut.

Toiminnan kehittämisen painopisteenä oli vuonna 2024 laajentuneen yhteistoiminta-alueen toiminta- ja valvontakäytäntöjen yhdenmukaistamisen jatkaminen ja parhaiten toimivien toimintatapojen löytäminen.

Tavoitteena ollut eläinlääkäripäivystys 24/7 on toteutunut. Valvontasuunnitelman päivittäminen ja raportointi on ollut tavoitteiden mukaista. Tavoitteena ollut suunniteltujen tarkastusten ja näyttöönoton toteumaprosentti 100 % ei ole kaikilta osiltaan toteutunut.

Ympäristöterveyslautakunnan talousarvion tulot ylittyivät 50 754 euroa ja menot ylittyivät 10 682 euroa.

Sivistyslautakunta

Sivistyslautakunnan toimintakertomus sisältää toimintaa ja taloutta kuvaavia lukuja eri vuosilta.

Varhaiskasvatuksen tavoitteena oli, että kaikki haluavat saavat hoitopaikan ja odotusaika enintään 2 vk tai 4 kk. Tämä tavoite toteutui. Esiopetukseen osallistui koko 6-vuotiaiden ikäluokka. Vanhemmille tehdyn asiakaspalautekyselyn vastausten keskiarvo oli 4,2 (asteikko 1-5). Varhaiskasvatuksen opettajien rekrytointi on ollut haastavaa ja vajausta täytetty siirtämällä lastenhoitajia opettajan tehtäviin.

Perusopetuksessa muodollisesti pätevien opettajien määrä on 92,6 %. Tavoitteeseen ei aivan päästy (95 %). 9-luokkalaisista 94,87 % sai päättötodistuksen, 3,85 %:lla oman maan päättötodistus ja 1,28 % jatkoi oman opintosuunnitelman mukaisesti opintoja perusopetuksessa. Jatko-opintoihin hakeneista 9-luokkalaisista 100 % sai jatko-opiskelupaikan keväällä 2024.

Lukion opiskelijamäärätavoite ei toteutunut vaan jäi alle 120 opiskelijan tavoitteen (kevät 102 ja syksy 104). Hyväksytyjen yo-kokeiden tavoite, yli 95 %, toteutui keväällä.

Vapaan sivistystyön opetustuntien määrä ei ollut tavoiterajoissa (2950-3200 h) 2715 tuntia.

Kirjastopalvelujen osalta OKM suositustavoitteisiin ei päästä mm. henkilökunnan määrässä/1000 as, lainat per asukas ja käynnit per asukas, mutta hankinnat per asukas lähes tavoitetasolla ja omatoimikirjastojen aukiolot ylittävät tavoitteen.

Liikuntatilojen käyttöastetavoitteena oli, että käyttöaste säilyy ennallaan. Nuorisotilojen kävijämäärätavoite 1800 käyntiä per vuosi toteutui (yli 2500). Harrastamisen Suomen malli jatkohanke tarjosi jokaiselle mahdollisuuden harrastaa.

Nuorisovaltuuston toiminta on kehittynyt nuorisotyöntekijän johdolla. Nuorisovaltuustolla nähdään entistä vahvempi rooli nuorten äänen esiin tuomisessa.

Sivistystoimessa on paljon erilaisia hankkeita. Kunnan nettisivuilta löytyvät tiivistelmät hankkeista. Hankkeiden osalta olisi hyvä kehittää hankkeiden vaikuttavuuden arviointia.

Sivistyslautakunnan talousarvion tulot ylittyivät 110 879 euroa ja menot alittuivat 967 819 euroa.

3. KUNNAN TALOUDEN TASAPAINO

Kuntalain 110 §:n mukaan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Mikäli kunnan taseessa on kertynyttä alijäämää, tulee alijäämä kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien.

Säkylän kunnan taseessa 31.12.2024 on kertynyttä ylijäämää 12,6 milj. euroa. Talousarvion 2025 ja taloussuunnitelmavuosien 2026 ja 2027 tulokset on arvioitu seuraavasti: 2025 + 7 398 euroa, 2026 -179 000 euroa ja 2027 - 235 000 euroa.

Alla olevasta taulukosta näkyy talouden kehitys kunnan ja kuntakonsernin osalta tunnuslukujen muodossa. Suhteellinen velkaantuneisuus on noussut, koska soteuudistuksen toteututtua tuotot (käyttötulot, verot ja valtionosuudet) pienenevät, mutta velkojen määrä ei muuttunut. Tunnusluku kertoo, kuinka paljon käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun.

Tunnusluvut kunta	2020	2021	2022	2023	2024
vuosikate €/as	598	749	490	1 015	836
lainat €/as	1 414	1 353	844	773	717
kertynyt yli-/alijäämä €/as	304	711	871	1 531	2012
omavaraisuusaste %	57,8	60,8	64,2	75,8	77,9
suhteellinen velkaantuneisuus %	35,3	32,9	28,3	34,9	34,7
Lainat ja vastuut, €/asukas	1 414	1 429	885	829	780

(omavaraisuus hyvä >70 %, suhteellinen velkaantuneisuus tulisi olla alle 50 %)

Tunnusluvut konserni	2020	2021	2022	2023	2024
vuosikate €/as	756	834	601	1089	865
lainat €/as	2783	2700	2185	1820	1724
kertynyt yli-/alijäämä €/as	-226	137	267	932	1347
omavaraisuusaste %	42,0	45,0	47,0	62,0	65,0
suhteellinen velkaantuneisuus %	46,0	43,6	40,0	52,7	51,2
lainat ja vastuut, €/asukas	2861	2796	2264	1854	1767

4. YHTEENVETO

Tarkastuslautakunta toteaa, että kunnan vuoden 2024 toiminnalliset tavoitteet ovat pääosin toteutuneet.

Työllisyystilanne on kunnassa edelleen hyvä, työttömyysprosentti on Satakunnan pienempien joukossa. Huolta aiheuttaa asukasluvun väheneminen, joka oli noin -1,8 % vuodesta 2023. Yli 65 -vuotiaiden osuus on ollut yli 33 % viimeiset kolme vuotta.

Valtuusto on 6.6.2022 hyväksynyt kunnan uuden strategian 2022-2030, "Rohkea ja kestävä Säköylä". Strategialla ohjataan kunnan toiminnan päälinjoja ja se luo pohjan kunnan strategiselle johtamiselle ja kehittämiselle. Strategian päivittämistarvetta tulee arvioida uuden valtuustokauden aikana.

Tarkastuslautakunta pitää myönteisenä asiana, että markkinointi- ja viestintäsuunnitelma on laadittu ja hyväksytty kunnanhallituksessa 11.11.2024.

Kunnan taloudellisiin haasteisiin vastaamiseksi on aloitettu talouden tasapainon jatkamiseen tähtäävät toimet marraskuussa 2023. Tulevaisuuden uhkina ja riskeinä mm. verotulojen ja valtionosuuksien väheneminen, hyvinvointialueen maksamien vuokrien väheneminen, oppilasmäärän väheneminen. Kunnanhallitus on 3.6.2024 hyväksynyt suunnitelman "Talouden tasapainon jatkaminen 2025-2030" ja todennut samalla, että suunnitelman sisältöä jalkautetaan käytäntöön jo vuoden 2025 talousarvion valmistelun yhteydessä. Tarkastuslautakunta pitää hyvänä asiana, että on aloitettu toimenpiteitä, joiden tavoitteena on turvata kunnan talouden tasapaino pitkällä tähtäimellä myös tulevinä vuosina.

Kuntalain 1 luvun 1 §:n mukaan on kunnan tehtävä edistää asukkaidensa hyvinvointia. Kunnat laativat hyvinvointisuunnitelman, jonka toteutumista seurataan hyvinvointiraportilla vuosittain. Kunnan laaja hyvinvointikertomus 2021-2025 kokoaa yhteen ajan-kohtaisen tilannekuvan kunnan asukkaiden hyvinvoinnista, siihen vaikuttavista tekijöistä ja kehittämistoimenpiteistä. Kertomuksen tietoja tulee hyödyntää laadittaessa hyvinvointisuunnitelmaa ja huomioida strategiaa päivitettäessä ja talousarviota laadittaessa. Kertomus tuo esille kehittämiskohteita, joista voidaan valita seuraavan kauden painopistealueita.

Päättävän valtuustokauden aikana on kuntakenttään kohdistunut lukuisia muutoksia ja haasteita. Tarkastuslautakunta toteaa, että Säkylän kunnan talous on pysynyt erinomaisella tasolla ja palvelut on kyetty tuottamaan laadukkaasti muuttuneessa toimintaympäristössä.

Tarkastuslautakunta on suorittanut lakisääteisen arviointitehtävänsä ja jättää tämän arviointikertomuksen kunnanvaltuuston käsiteltäväksi.

Säkylässä 7.5.2025

Tarkastuslautakunnan allekirjoitukset

Timo Puisto
puheenjohtaja

Laura Väilä
varapuheenjohtaja

Sirpa Lahti
jäsen

Riitta Mattila
jäsen